

Användbar statistisk ordbok

Olle Vejde, Eva Leander. **Ordbok i statistik**. 352 sidor. Borlänge: Olle Vejde Förlag, 2000. ISBN 91-972847-2-6.

Recensent: Adam Taube, professor, institutionen för informationsvetenskap, Uppsala universitet.

Medicinska forskare måste i stor utsträckning använda statistiska metoder. Det är viktigt att den terminologi de då tillämpar är entydig och allmänt accepterad. Så är dessvärre inte alltid fallet, och därför bör man varmt välkomna den nytvignva statistiska ordboken.

I ett ordboksprojekt står givetvis utgivarna hela tiden inför problem med vad som skall tas med eller ej. Framtida upplagor av ordboken lär säkerligen bli justerade och kompletterade många gånger. Man kan t ex tänka sig att ordet »filter» i betydelsen viktsystem i ett (glidande) medelvärde borde vara med eller att läsaren kan vara intresserad av att veta vad som avses med en s k ROC-kurva.

Något ofullständigt urval

För den som är intresserad av speciella statistiska metoder inom medicinsk forskning är ordboken i sin nuvarande, första utformning enligt min mening ofullständig. Man finner visserligen s k Cox-regression förklarad men ingenting om Kaplan-Mejer-analys. Det synnerligen användbara Mantel-Henzels test finns inte upptaget, liksom inte heller begreppet »fall/kontroll-studie» eller t ex »interrimsanalys». När det gäller s k standardiserade jämförelser så presenteras de gamla begreppen »standardpopulationsmetoden» och »kapacitetsmetoden», men ofta använda mått som SMR (standard morality ratio) och SRR (standardized rates ratio) finns inte inkluderade.

Given bok för referensbiblioteken

Trots dessa anmärkningar är ordboken användbar och bör finnas i referensbiblioteken på de medicinska institutioner där statistisk metod kommer till användning (dvs i stort sett alla medicinska institutioner). Helst bör den då användas som ett komplement till Kendall Bucklands förträffliga »A dictiona-

ry of statistical terms» så att de svenska forskarna i sina engelskspråkiga uppsatser väljer adekvat statistisk terminologi. Att så inte alltid sker för närvarande finns det dessvärre många exempel på. •

Problembaserad lärobok i internmedicin – nytt grepp

Folke Lindström, red. **Internmedicin. Problembaserad lärobok med fallbeskrivningar**. 376 sidor. Lund: Studentlitteratur, 2000. ISBN 91-44-01329-9.

Recensenter: Magnus Björkholm och Bengt Fagrell, båda professorer, verksamma vid institutionen för medicin, Karolinska sjukhuset, Stockholm.

Denna bok, som har skrivits av ett 20-tal författare från fyra universitetssjukhus i Sverige, riktar sig enligt förordet framför allt till läkarstuderande i slutet av de medicinska kurserna samt till AT-läkare på sina medicinska block. Boken innehåller drygt 60 fallbeskrivningar inom områdena njursjukdomar, hematologi, kardiologi, endokrinologi, gastroenterologi, reumatologi och lungmedicin.

Träning i problemlösning med autentiska fall

På senare år har flera läroböcker i akutmedicin, internmedicin och dess grenspecialiteter givits ut. De flesta av dessa böcker är skrivna enligt en konservativ modell där organen behandlas var för sig.

I denna lärobok har ett helt nytt grepp på läroboksförfattande tagits och författarna vill genom att presentera ett stort antal patientfall ur den internmedicinska vardagen öka möjligheten för läsaren att träna problemlösning inom fältet. Boken innehåller således ett axplock av autentiska fall där man bygger inlärandet efter den s k problemorienterade modellen. Många av fallen är basala, relevanta och av stor vikt för de basala kunskaperna inom internmedicinen. Varje fall inleds med en kort anam-

nes och probleminventering varefter ett antal frågor ställs till läsaren. Svaren återfinns sedan i kronologisk följd, så att läsaren själv får tänka igenom relevanta svarsalternativ. Detta nya grepp på en lärobokskonstruktion är värdefullt och intressant.

Svåröverskådlig uppställning av frågor och svar

Bokens layout är dock mindre lyckad. Svaren till frågorna ges inte i direkt anslutning till desamma, utan läsaren måste bläddra sig fram till svarsbanken åtskilliga sidor längre fram i boken. Detta leder till ett hoppande fram och tillbaka mellan fallbeskrivningarnas frågor och svar. Boken torde ha ökat påtagligt i läsvärde om man t ex hade haft information och frågor på den ena sidan och svaren på den motsatta sidan. På detta sätt hade innehållet blivit mer lättöverskådligt.

Fallbeskrivningar av varierande kvalitet

När det gäller val av fall och fallbeskrivningar är kvaliteten mycket varierande. En del fall är som nämnts raka, konkreta och väldisponerade medan många är alldeles för omfångsrika och innehåller alltför många frågeställningar rörande petisser och delproblem, vilket gör dem klart mindre attraktiva. Bland skönhetsfläckar noteras en hel del repetitiva moment samt diskussion kring fynd som inte presenterats. En större enhetlighet skulle säkert nås med ett begränsat antal författare.

Bra läroboksform

Sammanfattningsvis är dock boken av värde för att demonstrera den problembaserade inlärningsprincipen och att denna väl kan utnyttjas i läroboksform. Det torde också vara ganska lätt att konstruera MEQ-frågor från de exempel som ges i boken. •